

2101000402010001
EXAMINATION FEBRUARY-MARCH 2024
MASTER OF ARTS EXTERNAL PART-2
SANSKRIT PAPER – VI – LEVEL 1
CLASSICAL LITERATURE & PROSE
हर्षचरितम्-बाण, शिवमहिम्नस्तोत्र-पुष्पदन्त, मेघदुत-कालिदास

[Time: As Per Schedule]

[Max. Marks: 100]

Instructions:

1. Fill up strictly the following details on your answer book
 - a. Name of the Examination : **MASTER OF ARTS EXTERNAL PART-2**
 - b. Name of the Subject : **SANSKRIT PAPER – VI – LEVEL 1 CLASSICAL LITERATURE & PROSE**
हर्षचरितम्-बाण, शिवमहिम्नस्तोत्र-पुष्पदन्त, मेघदुत-कालिदास
 - c. Subject Code No : **2101000402010001**
2. Sketch neat and labelled diagram wherever necessary.
3. Figures to the right indicate full marks of the question.
4. All questions are compulsory.

Seat No:

--	--	--	--	--	--

Student's Signature

Q.1 (अ) नीयेना प्रश्नीना ट्रेडमां नवाज खायो. (गमे ते पांय)

20

(a) Write answer in short (Any Five)

- 1) दधिय कया वंशमां जनम्यो હતો. અને તે કોનો પુત્ર હતો?
In which family Dadhich was born? and whose son was he?
- 2) કવિ બાણની કેટલી કૃતિઓ છે? કઈ કઈ?
How many works of poet Baan? Give the names of works.
- 3) સરસ્વતીને કોણી શાપ આપે છે? શાપ આપનારને કોણ ઠપકો આપે છે?
Who has given the curse to Sarswati? Who scolded to that person for the sake of given the curse to Saraswati?
- 4) વિષ્ણુએ શિવપૂજામાં એક કમળ ઓછુ થતા શું કર્યું હતું ?
What did Vishnu do when he found one louts less in rituals?
- 5) 'वरद' શબ્દ સમજાવો.
Explain word 'वरद'

6) यक्ष कोने प्रणयदूत बनावे छे? शा माटे ?
Whom does Yaksh make the Pranaydoota? Why?

7) मेघदूतमां यक्षने कोषे शाप आप्यो હતો? शा માટે?
Who cursed Yaksha in Meghdoot? Why?

Q.2 (અ) નીચેના ગદ્યખંડનો અનુવાદ કરો. (કોઈપણ એક)

4

(a) Translate prose passages (Any One)

(૧) सर्वेषु च तेषु शापभयप्रतिपन्नमनेषु मुनिष्वन्यालापलीलया चावधीरयति कमलसंभवे,
भगवती कुमारी किंचीदुन्मुक्तबालभावे भूषितनवयौवने वयसि वर्तमाना,
गृहीतचामरप्रचलद्भूजलता पितामहमुपबीजयन्ती, निर्भत्सनताडनजातरागाभ्यामिव
स्वभावारूणाभ्यां पादपल्लवाभ्यां समुद्रोसमाना, शिष्यद्वयेनेव पदक्रममुखरेण
नूपुरयुगलेन वाचालितचरणयुगला, मदननगरतोरणस्तम्भविधमे बिक्षाणा
जङ्घाद्वितयम सलीलमुत्ककलहंसकुलकलापप्रलापिनि मेखलादाग्नि
विन्यस्तवामहस्तकिसलया, विदुन्मानसनिवासलग्नेन गुणकलापेनेवांसावलम्बिना
ब्रह्मसूत्रेण पवित्रीकृतकाया ।

(૨) अन्येघुरुदिते भगवति त्रिभुवनशेखरे खणखणायमानस्खलत्खलीनक्षत-
निजतुखमुखक्षिप्तेनक्षतजेनेव पाटलितवपुष्पुदयाचलचूडामणौ
जरत्कुक्कवाकुचूडारुणपुरःसरे विरोचने नातिदुःखतीं विविच्य
पितामहविमानहंसकुलपालः पर्यटननपरवकत्रमुच्चरगायत
तरलयसि दृशं किमुत्सुकामकलुषमानसवासलालिते ।
अवतर कलहंसि वापिकां पुनरपि यास्यसि पडकजालयम ॥
तल्लुत्वा सरस्वती पुनरचिन्तयत् अहमिवानेन पर्यनुयुक्ता । भवतु । मानयामि
मुनेर्वचनम इत्युक्त्वोत्थाय कृतमहीतलावतरणसंकल्पा परित्यज्य वियोगविकलवं
स्वपरिजनंज्ञाति- वर्गमविगणय्यावगणा त्रिः प्रदक्षिणीकृत्य
चतुर्मुखंकथमप्यनुनयनिवर्तीतानुयायिव्रतिव्राता ब्रह्मलोकतः सावित्रीदितीया निर्जगाम् ।

(બ) નીચેનામાંથી કોઈપણ બે શ્લોકોનો અનુવાદ કરો.

(b) Translate Any Two verses from the following.

8

(૧) महिम्नः पारं ते परमविदुषो यदृसदशी
स्तुतिर्ब्रह्मादीनामपितदवसन्नास्त्वयि गिरिः ।
अथावाच्यः सर्वः स्वमतिपरिणामावधिगृणन्
ममाप्येषः स्तोत्रे हरनिरपवादः परिकरः ॥

- (२) स्मशानेष्वत्रकीडा स्मरहर पिशाचाः सहचरा
 श्रिताभस्मालेपः स्त्रमपि नृकरोटिपरिकरः
 अमङ्गल्यं शीलं तव भवतु नामैवमखिलं
 तथापि स्मर्तुणां वरद परमं मङ्गलमसि ॥
- (३) मन्दं मन्दं नुदति पवनश्चानुकूलो यथा त्वां
 वामश्चायं नदति मधुरं चातकस्ते सगन्धः ।
 गर्भाधानक्षणपरिचयान्नूनाबद्धमालाः
 सेविष्यन्ते नयनसुमगं खे भवन्तं बलाकाः ॥
- (४) गम्भीरायाः पयसि सरिताश्चेतसीव प्रसन्ने
 छायात्मापि प्रकृतिसुभगो लप्स्यते ते प्रवेशमं
 तस्मादस्याः चतु विशदान्यर्हसि त्वं न धैर्या-
 न्मोधीकर्तुं चटुलशफरोद्वर्तनप्रेक्षितानि ॥

(क) नीयेनामांथी कोष्ठपक्ष्मणे संदर्भ समजावो.

(c) Explain Any Two of the following references.

8

- (१) विकटाक्षरबन्ध रच कुत्समेकत्र दुष्करम् ।
 (२) विकारोऽपी श्लाघ्यो भवनभयभङ्गव्यसनिनः ।
 (३) ध्रुवं कर्तुः श्रद्धा विधुरमभिचाराय हि मखाः ।
 (४) कामार्ता हि प्रकृतिकृपणाश्चेतना चेतनेषु ।

Q.3 व्याख्यानं करेवुं वात्स्यायन वंश वर्णन विस्तारथी यर्या।

20

A discussion of the deconstructed Vatsyayana lineage description area.

अथवा

OR

कवि व्याख्यानं गद्यकार तरीके मुल्यांकन करो.

Evaluate the poet Bana as a prose writer.

- Q.4** पुष्पदंतनी काव्यकला 'शिवमहिम्नः स्तोत्रः' ने आधारे यर्था. **20**
Discuss the pros style of Pushpadat with accordance in 'शिवमहिम्नः स्तोत्रः'

अथवा

OR

मेघदूतने अेक दूतकाव्य तरीके मूलवो.

Consider Meghdoot as an angelic poem

- Q.5** टूंकनोध लखो. (गमे ते जे) **20**
Write short notes (Any Two)

- 1) बाणभट्टना जूवनविषयक दंतकथाओ
The legends of Banabhatta life
- 2) दुवासानुं पात्र
Character of Duravasa
- 3) अष्टमूर्ति शिव समजावो.
Explain अष्टमूर्ति शिव
- 4) मेघदूतनी प्रणयभावना
Meghdoot's love spirit
